

УДК 377.131.14

Людмила Романенко, науковий співробітник лабораторії професійної освіти і навчання
Інституту професійно-технічної освіти НАПН України,
м. Київ

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ УЧНІВ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

У статті розглядається використання інтерактивних методів навчання у професійній підготовці учнів професійно-технічних навчальних закладів. Акцент робиться на взаємодію викладача та учнів у навчальному процесі.

Ключові слова: інтерактивні методи навчання: групові, колективні, колективно-групові.

Літ. 4.

Постановка проблеми. В умовах модернізації ринку праці особлива увага приділяється підвищенню якості підготовки кваліфікованих робітників, що відповідає вимогам інтерактивної технології навчання, яка сприяє впливу чинників зростання попиту на кваліфіковані робітничі кадри. Перед науковцями України стоїть завдання розробки нових методик для поліпшення та удосконалення формування кваліфікованих робітників як творчо-винахідливих, котрі поєднують глибокі теоретичні знання та практичну підготовку. Особливого значення набуває проблема якісної підготовки випускників професійно-технічних навчальних закладів аграрного профілю у зв'язку з їхньою майбутньою участю у розвитку постіндустріального суспільства та впровадження ними нових технологій у сільськогосподарське виробництво.

Актуальністю проблеми реалізації методів інтерактивного навчання у професійній підготовці кваліфікованих робітників визначається, насамперед, соціальне замовлення: до чого повинні готувати у сучасних економічних умовах кваліфікованих робітників сільського господарства, які будуть працювати на техніці нового покоління за новими технологіями вирощування сільськогосподарської продукції? Врахувати зміни у структурі та функціях підготовки учнів при одержанні знань та формуванні вмінь до професійної діяльності. У цьому зв'язку доцільною є розробка методики інтерактивного навчання як системного елемента професійної педагогіки, що має свій зміст, структуру і функції.

Аналіз актуальних досліджень. Реалізація методів інтерактивного навчання у професійній підготовці базується на застосуванні різних дисциплін на різних етапах навчання, в процесі роботи на уроці, що забезпечує активізацію самостійної творчої діяльності учнів на певних його етапах.

На сьогодні в теорії і практиці педагогічної

освіти накопичено значний досвід. На основі пошуку шляхів удосконалення навчального процесу, який охоплює проблеми використання інтерактивного навчання у навчально-виховному процесі. Організаційним формам присвячені такі роботи авторів: В.П. Кайнова [1], О.М. Коберник [2], Н.В. Кудикіна [3], В.С. Кукушина [4], О.І. Пометун [5 – 7] та інші.

Недостатня теоретична розробленість моделі проблеми і практична потреба її розв'язання зумовили пошук нових концептуальних підходів до використання інтерактивних технологій у професійному навчанні та спрчини дослідження в цьому напрямку.

Мета статті полягає саме у висвітленні ідеї використання методів інтерактивного навчання у професійній підготовці майбутніх кваліфікованих робітників у професійно-технічних навчальних закладах.

Виклад основного матеріалу. Термін “інтерактивна педагогіка” відносно новий: його ввів у 1975 р. німецький дослідник Ганс Фріц. Лінгвістичне тлумачення слова свідчить, що поняття “інтерактивність”, “інтерактив” запозичені з англійської мови. “Inter” – поміж-, серед-, взаємо- “act” – діяти, отже, Interact – взаємодіяти. Інтерактивність у навчанні можна пояснити як взаємодію учнів, перебування їх у режимі бесіди, діалогу, спільної дії. Отже, дослівно інтерактивним може бути названий метод, у якому той, хто навчається, є учасником, який здійснює щось: говорить, управляє, моделює, пише, малює тощо, тобто не виступає тільки слухачем, спостерігачем, а бере активну участь у тому, що відбувається.

Якщо виходити з підходів до класифікації методів, Я. Голантом в 60-роках ХХ ст., який розділяв методи залежно від участі учнів в навчальній діяльності на пасивні та активні, то інтерактивні методи навчання можна розглядати як різновид активних, що відрізняється від них характером комунікації між учасниками навчання.

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ УЧНІВ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Активні методи стимулюють пізнавальну діяльність і самостійність учнів. Учень виступає “суб’єктом” навчання, виконує творчі завдання, вступає в діалог з викладачем. Це самостійна робота, проблемні і творчі завдання, запитання від учня до викладача і навпаки, що до розвитку творчого мислення. Сутність інтерактивних методів навчання полягає в тому, що навчання відбувається шляхом взаємодії всіх тих, хто навчається і навчає. Це співнавчання, в якому і викладач, і учні є суб’єктами навчання. Основний принцип інтеракції: постійна взаємодія учнів між собою, їх співпраця, спілкування, співробітництво, на відміну від активних та “пасивних” методів, коли спілкування відбувається між учнем і викладачем. Інтерактивні методи навчання, на відміну від активних методів, які будуються на односторонній взаємодії, змінюють схему взаємодії учасників навчального процесу.

У ході інтерактивного навчання учні вчать бути демократичними, комунікативними, критично мислити, приймати продумані рішення. Такі підходи не є новими для освіти України. У 20-і роки ХХ ст. професійна школа широко використовувала методи проектів, бригадно-лабораторний, метод змінних пар. У працях В. Сухомлинського, Ш. Амонашвілі, В. Шаталова та інших описані розробки елементів інтерактивного навчання, у В. Давидова, О. Дусовицького – теорії розвивального навчання. Наприкінці ХХ ст. активно розвивались і вдосконалювались групові форми навчальної діяльності у Західній Європі та США.

До методів інтерактивного навчання О. Пометун та Г. Фрейман відносять: *групові* (взаємодія в малих групах), *колективні* (багатостороння взаємодія кожного учня), *колективно-групові* (робота малих підгруп поєднується з роботою всієї групи-класу) [5].

Груповий метод навчання передбачає навчання в малих групах учнів, об’єднаних спільною навчальною метою. До групового навчання можна віднести наступне: робота в парах; ротаційні трійки; “Два-чотири-всі разом”; “Карусель”, “Акваріум” тощо.

Під час роботи в парах можна виконувати наступні вправи: обговорити завдання; взяти інтерв’ю; зробити критичний аналіз роботи один одного; сформулювати підсумок теми тощо.

Окремої уваги вимагає організація роботи у малих групах, коли потрібно розв’язати складні проблеми колективним розумом.

Наведемо приклад застосування окремих інтерактивних методів у підготовці майбутніх кваліфікованих робітників аграрної галузі:

- “Синтез думок”: група учнів поділяється на три підгрупи. Дві підгрупи отримують аналогічні завдання (Скласти порівняльну характеристику різних марок сівалок: ОРТІМА, СЗ-3,6А, СПУ-6 у вигляді таблиці.) свої записи підгрупи роблять на аркуші, які потім передають наступній підгрупі. У цьому аркуші підкреслюються думки, з якими підгрупа не згодна. Експерти обробляють ці аркуші, зіставляють написане, роблять загальний звіт, що потім спільно обговорюється.

Колективні методи (фронтальний) передбачають одночасну спільну роботу усієї навчальної групи (класу). Це обговорення проблеми у загальному колі: “Мікрофон” (надається змога кожному сказати щось швидко, по черзі, висловити власну думку чи позицію); “Мозковий штурм” (колективне обговорення, широко використовується для прийняття кількох рішень з конкретної проблеми); “Навчаючи-вчуся” (участь у навчанні та передачі своїх знань іншим); “Дерево рішень” (кожна група обговорює питання, робить певні записи на своєму “дереві”, потім групи міняються місцями, дописуючи на “деревах” сусідів, власні ідеї).

За умови використання колективно-групового методу малих груп (підгруп) поєднується з фронтальною, зберігаючи основний принцип інтеракції: постійну взаємодію учнів між собою, їх співпрацю, спілкування, співробітництво. До колективно-групових методів відносяться ігри (імітації, рольові, драматизація, ділові), дискусія тощо.

Ділова гра – це відтворення учнями діяльності виконавців різного рангу (розпорядників ресурсів) на виробництві за умовних обставин при наявності конфліктних проблемних ситуацій та інформаційної невизначеності. Таке відтворення сприяє формуванню продуктивної професійно-пізнавальної діяльності учнів.

Висновки. Отже, інтерактивні методи навчання відіграють важливу роль у сучасній професійній освіті. Їх перевага в тому, що учні професійно-технічних навчальних закладів засвоюють всі рівні пізнання (знання, розуміння, застосування, оцінка), в групах збільшується кількість учнів, які свідомо засвоюють навчальний матеріал. Учні займають активну позицію в засвоєнні знань, зростає пізнавальний інтерес в їх отриманні. Значно підвищується роль викладача – лідера, організатора навчально-виробничого процесу. Але треба зазначити, що моделювання та проведення уроку з використанням інтерактивних методів навчання потребують, перш за все компетентності викладача, його

СЕРГІЙ АМБАРЦУМЯН: ДИРИГЕНТСЬКО-ПЕДАГОГІЧНА І ТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ

вміння переглянути і перебудувати власну роботу з учнем.

1. Кайнова В.П. Проектна і науково-дослідницька діяльність – шлях до творчості // Рідн. школа. – 2007. – №10. – 115 с.

2. Коберник О.М. Проектно-технологічна система трудового навчання / О.М. Коберник // Трудова підготовка в закладах освіти. – 2003. – №4. – 68 с.

3. Кудикіна Н.В., Романенко Л.В. Гра як природний засіб професійної орієнтації підростаючого покоління на майбутню виробничу діяльність / Теоретико-методичні проблеми виховання учнів

загальноосвітніх шкіл. // Наук.-метод. збірник. Книга VI. – К.: 2006. – 74 с.

4. Кукушина В.С. Педагогические технологии / Ростов на Дону: Март, 2002.

5. Пометун О.І. Енциклопедія інтерактивного навчання. – К., 2007. – 144 с.

6. Пометун О., Пироженко Л. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід: Метод. посібник. – К., 2002. – 136 с.

7. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Наук.-метод. посіб./ О.І. Пометун, Л.В. Пироженко; за ред. О.І. Пометун. – К.: А.С.К., 2003. – 192 с.

Стаття надійшла до редакції 27.02.2011

УДК 7.071.2(477)(092)

Михайло Ковбасюк, доцент кафедри музичного мистецтва

факультету культури і мистецтв

Світлана Теодорович, викладач кафедри музичного мистецтва

факультету культури і мистецтв

Львівського національного університету
імені Івана Франка

СЕРГІЙ АМБАРЦУМЯН: ДИРИГЕНТСЬКО-ПЕДАГОГІЧНА І ТВОРЧА ДІЯЛЬНІСТЬ

У даній статті проаналізовано педагогічні принципи та прийоми педагога-диригента С.Г. Амбарцумяна в контексті диригентсько-хорової культури другої половини ХХ ст.

Ключові слова: хорова культура, диригентсько-хорова освіта, педагогічна діяльність, методичні прийоми.

Літ. 5.

Постановка проблеми. Хорове мистецтво і культура України належать до тих надбань, що високо цінуються у світі. Диригентсько-хорова освіта в музичній культурі України другої половини ХХ ст. розглядається як системне явище в історико-педагогічному, музикознавчому та культурознавчому аспектах.

Своєчасність нових підходів до диригентсько-хорової освіти зумовлена інтеграцією України в європейський культурний та освітній простір, розширенням ринку праці музикантів і музичних педагогів, а відтак – установленням жорстких вимог до їхньої спеціальної та професійно-педагогічної освіти. Це потребує створення педагогічних умов для найповнішого розкриття професійних і особистісних можливостей кожного студента, вдосконалення професійно-педагогічної та управлінської підготовки фахівців, що має забезпечувати їхню спроможність активно конкурувати на міжнародному ринку, стимулювати готовність до постійного саморозвитку і швидких професійних змін.

Необхідність оновлення диригентсько-хорової освіти підтверджується значним впливом на

суспільство масової та екранної культури, посиленням бездуховності, індивідуалізму, знеціненням світової та національної музично-хорової спадщини. Подолання цих негативних процесів можливе лише за умови відродження історичних традицій і практики хорового співу та забезпечення шкільних, позашкільних і культосвітніх закладів висококваліфікованими професіоналами-особистостями, здатними здійснювати ефективну виконавську, педагогічну та управлінську діяльність на високому рівні. Одним з представників такої диригентсько-педагогічної діяльності може стати творчий шлях диригента-педагога С.Г. Амбарцумяна, який ми розглянемо в нашій статті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

За даною проблемою сучасними авторами опубліковано незначну кількість робіт. Диригентсько-педагогічний та творчий шлях С.Г. Амбарцумяна досліджували Ю. Брилинський, М. Бурбан.

Мета статті. Проаналізувати диригентсько-хорову та педагогічну роботу С.Г. Амбарцумяна: методичні прийоми, форми та принципи.